

Návrh opatrení k efektívnemu fungovaniu obchodného registra

1. Úvodná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky nelegislatívny materiál s názvom „Návrh opatrení k efektívnemu fungovaniu obchodného registra“ (ďalej len „návrh opatrení“).

Návrh opatrení bol vypracovaný v súlade s úlohami vyplývajúcimi z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2016-2020, ktoré bolo schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 141 z 13. apríla 2016 (ďalej len „programové vyhlásenie do roku 2020“), z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2020-2024, ktoré bolo schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 239 z 19. apríla 2020 (ďalej len „programové vyhlásenie do roku 2024“), z Návrhu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktoré boli schválené uznesením vlády Slovenskej republiky č. 327 z 28. júna 2017, ako aj z Koncepcie ďalších zmien v justícii schválenej na 40. zasadnutí Súdnej rady Slovenskej republiky.

Programovým vyhlásením do roku 2020, v časti Spravodlivosť a súdnictvo, sa vláda Slovenskej republiky zaviazala:

- „s cieľom vytvoriť podmienky pre rozhodovanie sporov, prehodnotiť rozsah činností, ktoré dnes vykonávajú súdy, a ktoré nemajú povahu rozhodovania sporov a nepatria podľa Ústavy do obligatórnej pôsobnosti súdov; ide najmä o presun pôsobnosti v oblasti vedenia obchodného registra na iný subjekt poverený výkonom verejnej moci,
- prijať zásadné opatrenia legislatívnej, technickej, materiálnej, organizačnej a personálnej povahy na zvýšenie efektívnosti súdov s cieľom zrýchlenia súdneho konania a zvýšenia efektívnosti fungovania súdneho systému vrátane vytvorenia podmienok pre efektívnejšiu správu súdov,
- vytvoriť predpoklady na systematické zlepšovanie postavenia Slovenskej republiky voči krajinám OECD a Európskej únie v hodnoteniach podnikateľského prostredia (napr. postavenie Slovenskej republiky v analýze Doing Business).“

Následne sa vláda Slovenskej republiky v Programovom vyhlásení vlády do roku 2024 zaviazala:

- „...presadzovať zefektívnenie správy súdov založené na princípe „hodnota za peniaze“. Distribúcia ľudských a finančných zdrojov na súdy musí odzrkadľovať skutočné potreby súdov, ktoré sa musia zakladať na podrobných analytických vstupoch a dôslednom audite súčasného nevyhovujúceho stavu, berúc do úvahy odporúčania Európskej komisie pre efektívnu justíciu (CEPEJ),
- zaviesť externých registrátorov v agende obchodného registra,

- *zlepšiť podnikateľské prostredie, a to zavedením nového obchodného registra, zlepšiť vymáhateľnosť najmä nesporných pohľadávok exekúciou alebo dobrovoľnou dražbou, podporovaním zrýchlených foriem súdneho konania či rozhodcovského konania a v neposlednom rade vyhodnotením uplatňovania protischránkového zákona pri zachovaní jeho zmyslu a podstaty, pričom cieľom musí byť dosiahnutie stavu, keď súdy a iné relevantné orgány budú jednoznačne postupovať tak, aby sa čestné podnikanie stalo výhodnejším ako podnikanie nečestné,*
- *zlepšiť postavenie SR v hodnoteniach podnikateľského prostredia, napríklad voči krajinám OECD a EÚ v kľúčových medzinárodných rebríčkoch a ratingoch napr. v Doing Business Svetovej banky, Svetového ekonomického fóra a pod.“*

Z Koncepcie ďalších zmien v justícii vyplýva požiadavka na novelizáciu procesných predpisov i hmotnoprávných predpisov súvisiaca s návrhom opatrení:

„Pripraviť legislatívne zmeny v podobe tzv. odklonov určitých vecí z pôsobnosti súdov, t. j. najmä tých, ktoré stratili charakter sporov a majú už len povahu administratívnych postupov. Ide napr. o prevedenie agendy obchodného registra na živnostenské úrady, zmena konštrukcie exekučného konania tak, aby neprebiehala konanie po celý čas vykonávania exekúcie na súdoch a u exekútorov, ale aby do konaní prebiehajúcich exekútorov vstupovali súdy len na základe osobitných žalôb, zavedenie inštitútu povinnej mediácie v prípade nárokov vyplývajúcich zo spotrebiteľských zmlúv do výšky istiny 1000 eur, prevedenie rozhodovania vo veciach nedoplatkov telekomunikačných operátorov na Telekomunikačný úrad (požiadavka Súdnej rady Slovenskej republiky schválená uznesením č. 502 z 24. júna 2015).“

Za účelom plnenia úloh z vyššie uvedených schválených materiálov ministerstvo vypracovalo návrh reformného zámeru ministerstva s názvom „Zlepšenie podnikateľského prostredia a odbremenenie súdneho systému“ (ďalej len „reformný zámer“). Tento reformný zámer bol schválený hodnotiacou komisiou na posudzovanie reformných zámerov 14. júla 2016. Následne v jeho intenciách ministerstvo spracovalo návrh projektu „Obchodný register a životné situácie podnikateľov“ (ďalej len „projekt obchodného registra“),¹ ktorý bol schválený Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky 28. júna 2017.

Cieľom predloženého reformného zámeru a projektu obchodného registra bolo najmä zlepšenie postavenia Slovenskej republiky v hodnoteniach podnikateľského prostredia (vytvorenie predpokladov na systematické zlepšovanie postavenia Slovenskej republiky voči krajinám Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a Európskej únie v hodnoteniach podnikateľského prostredia, napr. postavenie Slovenskej republiky v analýze *Doing Business*) zavedením opatrení zameraných na zvýšenie komfortu služieb pre zapisované subjekty a odbremenenie registrových súdov od presne vymedzenej nesporevej časti agendy obchodného registra.

¹ Dostupné na internete: <<http://www.justice.gov.sk/Stranky/Nase-sluzby/Nase-projekty/Obchodny-register-a-zivotne-situacie-podnikatelov/Uvod.aspx>>.

Pre užívateľa resp. verejnosť, reformný zámer a projekt obchodného registra mal priniesť nasledovné služby:

- elektronický prístup ku všetkým údajom z obchodného registra, ktoré budú sprístupnené vo forme otvorených údajov a budú právne záväzné,
- ergonomické užívateľské prostredie obchodného registra, ktoré bude spĺňať princípy tzv. „users experience“,
- intuitívne vyhľadávanie v obchodnom registri s následným prehľadným výsledkom vyhľadávania,
- profil obchodnej spoločnosti bude obsahovať relevantné registrované informácie, logicky zoradené, históriu zmien, vrátane profilu zainteresovaných osôb, elektronickú podobu listín a informácie o prebiehajúcich súdnych konaniach voči obchodnej spoločnosti,
- pre záujemcov o sledovanie vybraných obchodných spoločností, napr. obchodných partnerov, bude možné nastaviť notifikácie o zmenách vo vybraných obchodných spoločnostiach (tzv. newsfilter o obchodných spoločnostiach),
- obchodný register bude dostupný vo vybraných jazykoch Európskej Únie.

Základnou charakteristikou projektu obchodného registra bolo zameranie sa na legislatívnu podporu zavádzania inovatívnych procesov v obchodnom registri.

V prvej fáze realizácie projektu obchodného registra sa vytvorila strategická pracovná skupina zložená zo zástupcov súdov, zástupcov orgánov verejnej správy, ako aj zo zástupcov odbornej verejnosti. Z činnosti tejto skupiny vyplynuli okruhy základných téz, ktoré sa spracovali do návrhu opatrení zameraných na zlepšenie súčasného fungovania a efektivity obchodného registra.

Základnými tézami opatrení z roku 2018 boli:

- 1. efektívna oprava neaktuálnych údajov zapísaných v obchodnom registri a prijatie opatrení zameraných na riešenie (výmaz) zapísaných osôb, ktoré vo vzťahu k obchodnému registru neplnia svoje zákonné povinnosti,**
- 2. elektronizácia procesov súvisiacich s registráciou údajov v obchodnom registri zavedením výlučnej elektronickej podoby podávania návrhov na zápis, zmenu a výmaz údajov z obchodného registra na súd a úplná elektronizácia zbierky listín,**
- 3. efektívnejšie prepojenie obchodného registra s referenčnými registrami ako predpoklad pre právnu záväznosť údajov o zapísaných osobách na internete²,**

² Dostupné na internete: <http://www.orsr.sk/>.

- 4. *odbremenenie registrových súdov od registračnej agendy presunom jej významnej časti na externých registrátorov,***
- 5. *optimalizácia sústavy registrových súdov.***

Vzhľadom na význam týchto téz, ako aj na fakt, že ich uvedenie do praxe si vyžadovalo iniciatívu zo strany vlády Slovenskej republiky, bolo potrebné, aby vláda Slovenskej republiky schválila ich obsah, ako aj harmonogram ich realizácie. Návrh opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra bol schválený vládou Slovenskej republiky uznesením vlády č. 167 z 20. apríla 2018.

V intenciách projektu obchodného registra a v súlade so schválenými opatreniami na zlepšenie fungovania obchodného registra ministerstvo pripravilo zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Predmetný zákon bol schválený Národnou radou Slovenskej republiky 22. októbra 2019 a publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 390/2019 Z. z. (ďalej len „zákon č. 390/2019 Z. z.“).

Zákonom č. 390/2019 Z. z. sa novelizovali právne predpisy upravujúce podnikanie na území Slovenskej republiky a spôsob registrácie do zákonom upravených registrov a evidencií, najmä Obchodný zákonník, zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Civilný mimosporový poriadok, zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) a ďalších 15 súvisiacich právnych úprav.

Pri prácach na príprave zákona č. 390/2019 Z. z. ministerstvo identifikovalo potrebu rozšírenia schválených opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra nasledovne:

- 1. *vytvorenie nového informačného systému obchodného registra a prijatie manažérskych opatrení,***
- 2. *efektívna oprava neaktuálnych údajov zapísaných v obchodnom registri a jednoznačná identifikácia osôb zapísaných v obchodnom registri,***
- 3. *opatrenia zamerané na riešenie (výmaz) zapísaných osôb, ktoré vo vzťahu k obchodnému registru neplnia svoje zákonné povinnosti,***
- 4. *elektronizácia procesov súvisiacich s registráciou údajov v obchodnom registri zavedením výlučnej elektronickej podoby podávania návrhov na zápis, zmenu a výmaz údajov z obchodného registra na súd a elektronickej podoby podávania námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu údajov do obchodného registra,***
- 5. *elektronizácia zbierky listín,***

6. *efektívnejšie prepojenie obchodného registra s referenčnými registrami ako predpoklad pre právnu záväznosť údajov o zapísaných osobách na internete,*²⁾
7. *odbrevenie registrových súdov od registračnej agendy presunom jej významnej časti na externých registrátorov,*
8. *zavedenie novej úpravy registrácie zapisovaných subjektov,*
9. *optimalizácia sústavy registrových súdov.*

2. Tézy opatrení k efektívnemu fungovaniu obchodného registra

2.1 Vytvorenie nového informačného systému obchodného registra a prijatie manažérskych opatrení

Aktuálny informačný systém obchodného registra Corwin, ktorý sa v súčasnosti používa na všetkých registrových súdoch, vznikol v roku 1998. Výraznejší technologický upgrade tohto informačného systému bol realizovaný v roku 2004. Svojím rozsahom a použitými technológiami však už v súčasnosti nedostatočne pokrýva aktuálne požiadavky na správu obchodného registra. Ďalšiu identifikovanú prekážku efektívneho fungovania informačného systému obchodného registra Corwin predstavuje jeho architektúra, ktorá vzhľadom na vek jeho existencie, nie je plne kompatibilná s aktuálne prebiehajúcimi projektmi štátnej správy a stratégiou centralizácie informačných systémov verejnej správy do dátových centier, s riešením na báze cloudových služieb, ako aj s Národnou koncepciou informatizácie verejnej správy Slovenskej republiky.³

Za účelom zabezpečenia technologicky vhodného a efektívneho informatického nástroja na vedenie obchodného registra v elektronickej podobe, ktorý je nevyhnutným predpokladom pre realizáciu efektívnych elektronických služieb obchodného registra, ako aj predpokladom pre zabezpečenie nižšie uvedených opatrení, ministerstvo vyhlásilo a realizovalo verejnú súťaž k nadlimitnej zákazke s názvom „Informačný systém obchodného registra a súvisiace služby“ v Úradnom vestníku Európskej únie dňa 13. 12. 2018 pod značkou 2018/S 240-548393 a vo Vestníku verejného obstarávania č. 246/2018 dňa 14. 12. 2018 pod značkou 17914 – MSS. Vzhľadom na zmenu okolností v priebehu verejného obstarávania však ministerstvo v decembri 2020 rozhodlo o zrušení použitého postupu obstarávania. Ministerstvo zvažuje realizáciu elektronických služieb obchodného registra poveriť samostatný organizačný útvar ministerstva. Do úvahy však prichádza aj realizácia elektronických služieb obchodného registra prostredníctvom štátnej akciovej spoločnosti zameranej na poskytovanie komplexných IT služieb, inovácií a cloudových riešení.

³ Dostupné na internete: <http://informatizacia.sk/narodna-koncepcia-informatizacie-verejnej-spravy--2016-/22662s>.

Ministerstvo vytvorí nový informačný systém obchodného registra, ktorý plne nahradí existujúce riešenie a zároveň pokryje všetky očakávané legislatívne a procesné zmeny súvisiace so službami obchodného registra a aktuálnymi potrebami modernizácie týchto služieb. Výsledkom implementácie nového informačného systému obchodného registra sa zabezpečí vytvorenie jednotného metodického a procesného biznis modelu zabezpečenia výkonu všetkých registrových, integračných a podporných agend, predovšetkým súčasných agend obchodného registra s integráciou na Systém prepojenia centrálnych registrov, obchodných registrov a registrov spoločností, ako aj s integráciou na iné registre a evidencie,⁴ ako aj s integráciou na referenčné registre (najmä na Register fyzických osôb, Register adries, ako aj na Register právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci (ďalej len „register právnických osôb“),⁵ ktorý sa s účinnosťou od 1. januára 2022 stáva aj zdrojovým registrom na účely registrácie daňovníka na daň z príjmov), najmä za účelom zabezpečenia princípu „jedenkrát a dost“. Cieľom vytvorenia Informačného systému obchodného registra bude aj zvýšenie kvality, štandardu a dostupnosti e-Government služieb pre podnikateľov, ako aj zlepšenie celkovej dostupnosti dát verejnej správy vo forme otvorených dát.⁶

Nový informačný systém obchodného registra bude vybudovaný najmä na nasledujúcich architektonických princípoch:⁷

- Transparentnosť (bezpečnostný princíp)
- Modulárnosť (aplikačný princíp)
- Orientácia na služby (biznis princíp)
- Jednoduchá navigácia (biznis princíp)
- Prístupnosť (biznis princíp)
- Uniformita (biznis princíp)
- Transparentný prístup (biznis princíp)
- Okamžité vybavenie (biznis princíp)⁸
- Služby ako situácie (biznis princíp)
- Kvalita a spoľahlivosť (biznis princíp)
- Otvorenosť údajov (dátový princíp)
- Spoločné používanie aplikácií (aplikačný princíp)

⁴ Jednou z ambícií pri tvorbe nového informačného systému je vytvorenie takého informačného systému, ktorý za účelom zabezpečenia princípu „jedenkrát a dost“ bude v čo najväčšej miere, v súlade pravidlami upravenými v osobitnom zákone o eGovernmente, poskytovať čo najširšie možnú mieru prepojenia a vzájomnej komunikácie prostredníctvom výmeny informácií na základe stotožnenia vo vzťahu k referenčnému registru a ich logickému pripojeniu k objektu evidencie.

⁵ § 2 zákona č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶ Zverejnené súťažné podklady k predmetu zákazky s názvom „Informačný systém obchodného registra a súvisiace služby“.

⁷ Príloha č.5C Architektonické princípy k zverejneným súťažným podkladom k predmetu zákazky s názvom „Informačný systém obchodného registra a súvisiace služby“.

⁸ Všade, kde je to možné, sú poskytované samoobslužné online služby vybavované okamžite. V ostatných prípadoch, keď je nevyhnutná akcia pracovníka VS, sú služby vybavované v reálnom čase.

- Otvorené API (Aplikačný princíp)

Ministerstvo už v súčasnosti realizuje legislatívne a manažérske opatrenia smerujúce k tomu, aby prechod používateľov zo starého informačného systému na nový pripravovaný informačný systém obchodného registra bol čo najplynulejší, najmä aby zapisované údaje z už doručených návrhov registrovému súdu na zápis údajov do obchodného registra, návrhov na zápis zmeny zapísaných údajov, ako aj z návrhov na výmaz zapísaných údajov, boli komplexne spracované v informačnom systéme Corwin ešte pred prechodom na nový informačný systém obchodného registra. Uvedené je predpokladom pre úspešný export a import údajov a čistotu dát v obchodnom registri. Ide najmä o doplnenie údajov o konečnom užívateľovi výhod do obchodného registra pri právnických osobách, ktoré nie sú subjektom verejnej správy, ani emitentom cenných papierov prijatých na obchodovanie na regulovanom trhu, ktorý podlieha požiadavkám na uverejňovanie informácií podľa osobitného predpisu,⁹ rovnocenného právneho predpisu členského štátu Európskej únie alebo rovnocenných medzinárodných noriem, a nie sú ani subjektom zapísaným v registri partnerov verejného sektora, v zmysle požiadavky vyplývajúcej z právnych predpisov Európskej únie,¹⁰ ako aj doplnenie identifikačných údajov (najmä dátum narodenia a rodné číslo alebo iný identifikačný údaj, ak rodné číslo nie je pridelené) pri zákonom vymedzenom okruhu osôb.

Za účelom spracovania návrhov na zápis údajov do obchodného registra, ktoré sa týkajú doplnenia údajov o konečnom užívateľovi výhod,¹¹ boli ministerstvom spracované legislatívne opatrenia, ktorými sa predĺžila lehota na spracovanie týchto návrhov na zápis registrovým súdom, a to do 30. júna 2020. Zároveň bola registrovému súdu s najväčším počtom zapísaných subjektov, poskytnutá súčinnosť zo strany ministerstva, ako aj umožnené zapisovanie údajov o konečnom užívateľovi výhod aj nad rámec základného pracovného času.

2.2 Efektívna oprava neaktuálnych údajov zapísaných v obchodnom registri a jednoznačná identifikácia osôb zapísaných v obchodnom registri

Obchodný register je verejný zoznam zákonom ustanovených údajov (ďalej len „zapísané údaje“), ktorého súčasťou je Zbierka zákonom ustanovených listín (ďalej len „zbierka listín“).¹² Tvorba obchodného registra ako verejného zoznamu údajov má vo vzťahu k aktuálnosti zapísaných údajov svoje historické špecifiká, ktoré sa v súčasnej dobe

⁹ Zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov.

¹⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5. 6. 2015).

¹¹ Návrhy v zmysle § 15e zákona č. 530/2003 Z. z., podľa ktorého právnické osoby uvedené v § 2 ods. 3 v znení účinnom od 1. novembra 2018, zapísané do obchodného registra do 31. októbra 2018, boli povinné do 31. decembra 2019 podať návrh na zápis údajov o konečnom užívateľovi výhod podľa § 2 ods. 3 v znení účinnom od 1. novembra 2018.

¹² § 27 ods. 1 Obchodného zákonníka.

presadzovania používania informačných technológií javia ako problém, ktorý spôsobuje na jednej strane dodatočnú administratívnu záťaž a na strane druhej spôsobuje možnú nedôveru k zapísaným údajom.

Na riešenie uvedeného problému, ktorý možno nazvať aj ako „historické dedičstvo“, je nevyhnutné pokračovať v realizácii súčasných legislatívnych opatrení a technických opatrení, ako aj prijať ďalšie opatrenia, ktoré do budúcnosti zabránia vzniku príčin spôsobujúcich neaktuálnosť zapísaných údajov, a taktiež efektívnejšie vyriešia už zapísané neaktuálne údaje. Bude teda potrebné dôslednejšie realizovať opatrenia zamerané na odstránenie chybovosti a nekorektnosti údajov zapísaných v obchodnom registri, najmä prostredníctvom stotožnenia zapísaných údajov využitím hodnôt referenčných údajov z referenčných registrov, ako aj prostredníctvom skúmania splnenia zákonných podmienok registrácie.

Odstraňovanie chybovosti zapísaných údajov v obchodnom registri sa už v súčasnosti rieši vzájomnou spoluprácou dotknutých subjektov, najmä spoluprácou zástupcov Štatistického úradu Slovenskej republiky so zástupcami ministerstva a registrových súdov na základe postupného spracovania podnetov z registra právnických osôb registrovými súdmi. Podnety z registra právnických osôb sú obsahovo zamerané na údaje, ktoré pri prenose (importe) do tohto registra zo zdrojového registra (obchodného registra) vykazujú znaky chybovosti, či už z vecného hľadiska (chýbajúci údaj, nesprávne zapísaný údaj) alebo z technického hľadiska (nesprávne prenesený údaj, nesprávne zvolený číselníkový údaj).

Tieto opatrenia vyústia do tzv. čistenia údajov obchodného registra a do postupov registrového súdu, kde sa zapísané osoby nespĺňajúce podmienky registrácie (napr. obchodné spoločnosti, ktoré majú v súčasnosti stále vedené základné imanie v slovenských korunách) vymažú z obchodného registra z úradnej povinnosti (výmaz tzv. mŕtvych obchodných spoločností), pri rešpektovaní ochrany možných veriteľov takýchto obchodných spoločností, ako aj opatrení zameraných na boj proti daňovým podvodom (pozri opatrenie 2.3.).

Opatrenia zamerané na odstraňovanie chybovosti zapísaných údajov v obchodnom registri sa premietnu aj do zavedenia novej právnej úpravy všeobecného a osobitného prieskumu údajov, ktoré tvoria podklad pre registračné konanie, ako aj do zavedení osobitných konaní vo veciach obchodného registra.

Vyčistením údajov v obchodnom registri sa dosiahnu kritériá kvality dát nastavené v Národnej koncepcii informatizácie verejnej správy.³

Podľa ustanovenia § 81 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 301/2016 Z. z., ministerstvo v spolupráci so súdmi preveruje správnosť údajov spracúvaných v centrálnom informačnom systéme využitím hodnôt referenčných údajov. Ak to povaha veci nevyklučuje, možno opravu údajov v centrálnom informačnom systéme využitím hodnôt referenčných údajov vykonávať automatizovaným spôsobom.

V súlade s ustanovením § 2 ods. 7 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“), registrový súd zabezpečuje, aby sa pri zapisovaní údajov do obchodného registra používali aktuálne hodnoty referenčných údajov. S uvedenou povinnosťou obchodného registra priamo súvisí aj povinnosť upravená v ustanovení § 6 ods. 2 zákona o obchodnom registri, podľa ktorej registrový súd pred vykonaním zápisu zapisovaného údajá má preveriť, či údaje, ktoré sa majú zapísať do obchodného registra, sú v súlade s aktuálnymi hodnotami referenčných údajov. Uvedená povinnosť však neplatí pre údaje, ktoré nie sú referencované alebo ktoré ako zdrojové údaje vznikajú zápisom do obchodného registra. Uvedený právny rámec vytvára priestor na čistenie údajov ešte pred ich zapísaním do obchodného registra. Súčasné technické nastavenie informačného systému obchodného registra Corwin však takéto čistenie zapisovaných údajov, vo vzťahu ku všetkým potrebným lustráciám, v plnej miere neumožňuje.

Na základe zákonného splnomocnenia bolo v roku 2017 zavedené aj automatizované čistenie údajov obchodného registra v rámci takzvaného „AzRe konania“. V informačnom systéme obchodného registra boli automatizovaným spôsobom pri zapísaných údajoch o menách a priezviskách štatutárnych orgánov alebo členoch štatutárnych orgánov odstránené neštandardné znaky ako napr. bodka, čiarka, medzery, príznaky „st.“ alebo „ml.“. Dátumy sa pri údajoch o štatutárnych orgánoch alebo členoch štatutárnych orgánov formatovali v tvare DD.MM.YYYY, a taktiež sa využitím referenčných hodnôt referenčného registra upravili údaje o rodnom čísle štatutárnych orgánov alebo členoch štatutárnych orgánov za účelom zabezpečenia možnosti doručovania do ich dátových schránok. Vytvoril sa importný nástroj, ktorý zabezpečil porovnanie údajov Registra fyzických osôb¹³ (RFO) voči údajom zapísaným v obchodnom registri. Tento nástroj porovnával hodnoty - meno, priezvisko, rodné číslo a dátum narodenia. Ak sa tieto hodnoty rovnali, k príslušnej osobe sa v obchodnom registri zapísal identifikátor fyzickej osoby (IFO). Ak sa nerovnila minimálne jedna hodnota, zapísala sa úloha pre príslušnú používateľskú skupinu pre manuálnu kontrolu a následné vykonanie zápisu „v manuálnom režime“.

Nástroj je z technického hľadiska možné použiť aj pri následnom čistení údajov zapísaných v obchodnom registri vo vzťahu k iným osobám ako štatutárnym orgánom alebo členom štatutárnych orgánov. Na jeho použitie je však potrebné disponovať údajom o jednoznačnom identifikátore zapísaného subjektu. Z tohto dôvodu si použitie nástroja na čistenie obchodného registra na širšiu skupinu vyžiadalo prijatie legislatívnych zmien.

Za účelom dosiahnutia jednoznačnej identifikácie osôb v obchodnom registri boli zákonom č. 390/2019 Z. z. s účinnosťou od 1. októbra 2020 prijaté legislatívne zmeny zamerané na doplnenie identifikačných údajov osôb zapísaných v obchodnom registri.

¹³ Základný informačný systém verejnej správy, ktorého úprava je obsiahnutá v § 23a až 23c zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Medzi zapisované údaje v obchodnom registri sa doplnili údaje, ktorých porovnaním s inými databázami v informačných systémoch verejnej správy, a neskôr aj v porovnaní s cezhraničnými databázami (ak nimi v Slovenskej republike budeme disponovať) sa dosiahne prepojenie konkrétnej identity s konkrétnym menom. Takýmito údajmi sú dátum narodenia a rodné číslo alebo iný identifikačný údaj. Iný identifikačný údaj sa zapisuje do obchodného registra iba v prípade, že danej osobe nebolo v Slovenskej republike pridelené rodné číslo. Iným identifikačným údajom sa na účely zápisu do obchodného registra rozumie číslo preukazu totožnosti, číslo cestovného pasu, číslo dokladu o pobyte cudzinca a iný údaj, ktorým môže byť neuzavretá množina údajov umožňujúca identifikáciu osoby v informačných systémoch verejnej správy, napríklad rodné číslo pridelené osobe v inom štáte ako v Slovenskej republike, počítačové číslo občana či iný identifikátor vydávaný v členských štátoch.

Zapísané právnické osoby, ktorá nemajú v obchodnom registri zapísané všetky identifikačné údaje (najmä dátum narodenia a rodné číslo alebo iný identifikačný údaj, ak rodné číslo nie je pridelené) o spoločníkoch, štatutárnych orgánoch alebo členoch štatutárnych orgánov, vedúcich organizačných zložiek podnikov, prokuristoch, členoch dozorného orgánu, likvidátoroch, správcoch na výkon nútenej správy a ich zástupcoch, vedúcich podnikov alebo organizačných zložiek podnikov zahraničných právnických osôb podľa predpisov účinných do 30. septembra 2020, sú povinné zosúladiť (doplniť) zápis týchto údajov v obchodnom registri s týmto zákonom spolu s podaním najbližšieho návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov po 30. septembri 2021, najneskôr však do 30. septembra 2022. Zapísané osoby tak môžu urobiť spolu s najbližším návrhom na zápis zmeny iných zapísaných údajov (zmenovým návrhom) alebo výlučným doplnením týchto údajov cez samostatný zmenový návrh podľa príslušnej právnej formy danej spoločnosti.

Za účelom užívateľskej prívetivosti, ministerstvo v súčasnosti pripravilo návrh zákona, ktorého účelom je automatizované doplnenie identifikačných údajov do obchodného registra bez potreby podania návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov na základe využitia referenčných hodnôt údajov tam, kde o totožnosti osoby, o ktorej identifikačné údaje ide, nie je pochybnosť.

Po doplnení týchto údajov do obchodného registra je potrebné pokračovať vo vytváraní účinných mechanizmov, ako čo najefektívnejšie dosahovať čistotu údajov zapísaných do obchodného registra.

S efektívnou opravou zapísaných údajov úzko súvisí aj problematika jednoznačnej identifikácie osôb, ktoré sú zapísané v obchodnom registri alebo ktoré podávajú návrh na zápis údajov do obchodného registra, návrh na zápis zmeny zapísaných údajov a návrh na výmaz zapísaných údajov (ďalej len „návrh do obchodného registra“). Povedané inak, je potrebné jednoznačne identifikovať a stotožniť danú osobu, aby zapísané údaje boli spojené s konkrétnou osobou, ktorá sa stotožní na základe jednoznačného identifikátora v informačných systémoch verejnej správy.

Požiadavka jednoznačnej identifikácie osôb sa nedotýka iba občanov Slovenskej republiky, ale má aj cezhraničný rozsah. V roku 2019 bola prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1151 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2017/1132, pokiaľ ide o používanie digitálnych nástrojov a postupov v rámci práva obchodných spoločností (Text s významom pre EHP), ktorá bude v transpozičnej lehote zapracovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky (ďalej aj „smernica“).

Kľúčovým ustanovením smernice, je zavedenie povinností pre členské štáty zabezpečiť, aby založenie obchodnej spoločnosti bolo možné vykonať v plnej miere (s výnimkou taxatívne uvedených prípadov) online bez fyzickej prítomnosti navrhovateľa pred akýmkoľvek orgánom alebo osobou alebo subjektom oprávneným podľa vnútroštátneho práva riešiť akékoľvek aspekty založenia spoločností online, vrátane vypracovania aktu o založení spoločnosti, pričom pod založením spoločnosti sa rozumejú všetky aspekty procesu pri vzniku spoločnosti, a to od prípravy a podpisu zakladateľských dokumentov, cez získanie podnikateľských oprávnení a licencií, súhlasov a potvrdení od príslušných orgánov, splatenie základného imania až po podanie návrhu na registrový súd a priebeh registrového konania na tomto súde. Pri online cezhraničnom založení spoločnosti registrový súd teda nemôže fyzicky preveriť totožnosť osoby okrem prípadov vymedzených v tejto smernici - ak je to opodstatnené z dôvodu verejného záujmu s cieľom zabrániť zneužitiu alebo zmene totožnosti (v individuálnych prípadoch, v ktorých existujú dôvody vedúce k podozreniu z falšovania totožnosti) alebo z dôvodu verejného záujmu s cieľom zabezpečiť súlad so zákonnými predpokladmi na právnu spôsobilosť a na základe oprávnenia navrhovateľov zastupovať spoločnosť (v individuálnych prípadoch vtedy, keď existujú dôvody na podozrenie z nedodržania pravidiel uvedených v odseku 3 písm. a) smernice).

Pri cezhraničnom online založení spoločnosti je pre registrový súd nevyhnutné, aby bola jednoznačne overená identita osoby, ktorá podáva návrh do obchodného registra resp. identita osôb, ktoré tvoria štatutárny orgán danej obchodnej spoločnosti, najmä z hľadiska preverenia, či podanie uskutočňuje oprávnená osoba a či táto osoba spĺňa podmienky vyžadované pri založení obchodnej spoločnosti v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky.

V Slovenskej republike sa overenie identity osoby (autentifikácia) vykonáva prostredníctvom úradného autentifikátora, (občiansky preukaz s elektronickým čipom a bezpečnostný osobný kód podľa osobitného predpisu alebo doklad o pobyte s elektronickým čipom a bezpečnostný osobný kód podľa osobitného predpisu), alternatívnym autentifikátorom, ktorý ustanoví všeobecne záväzný právny predpis (v prípade obchodných spoločností sa vydáva pre štatutárov spoločnosti), autentifikačným certifikátom, ak ide o autentifikáciu pri prístupe k informačnému systému alebo pri elektronickej komunikácii, ktoré súvisia s výkonom verejnej moci, alebo na účely prístupu do elektronickej schránky alebo disponovania s elektronickou schránkou, a to automatizovaným spôsobom, s použitím technického prostriedku alebo programového prostriedku, alebo prostriedkom elektronickej identifikácie vydaným v rámci schémy elektronickej identifikácie, ktorý je uvedený v zozname podľa osobitného predpisu, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu

(tzv. schéma eIDAS – nie je však dostupná v podmienkach SR pre certifikáty zo všetkých členských krajín).¹⁴

Súčasnú nastavenie autentifikácie v podmienkach Slovenskej republiky vyplýva z nastavenia pravidiel eGovernmentu a javí sa ako možná prekážka pre aplikovanie online postupov.

Ministerstvo na základe požiadaviek vyplývajúcich zo smernice iniciovalo rokovania so zástupcami Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky a za týmto účelom bol pripravený projektový návrh zameraný na evidenciu cezhraničných používateľov služieb verejnej správy SR. Projektový zámer je zameraný na identifikáciu a autentifikáciu oprávnených používateľov, a to držiteľov autentifikačných prostriedkov vydaných Slovenskou republikou (okrem alternatívneho autentifikátora), občanov Slovenskej republiky a cudzincov s pobytom v Slovenskej republiky, ako aj držiteľov autentifikačných prostriedkov vydaných inými krajinami notifikovaných pre použitie cez eIDAS a ostatných autentifikačných prostriedkov.

2.3 Opatrenia zamerané na riešenie (výmaz) zapísaných osôb, ktoré vo vzťahu k obchodnému registru neplnia svoje zákonné povinnosti

V súlade so schválenými opatreniami na zlepšenie fungovania obchodného registra prebiehali legislatívne práce zamerané najmä na riešenie ďalšieho zápisu v obchodnom registri pri tzv. mŕtvych obchodných spoločnostiach. Po vzore zahraničných právnych úprav, zvažila sa efektivita inštitútu dodatočnej likvidácie obchodných spoločností (právnických osôb), a taktiež zmena všeobecného presvedčenia, že výmaz obchodnej spoločnosti z obchodného registra má (de)konštitutívny charakter, v dôsledku ktorého sa nepoctivý podnikateľ zbaví svojej zodpovednosti, ako aj sa zvažil okruh subjektov, ktoré sa zapisujú do obchodného registra.

Výsledkom vyššie uvedených legislatívnych prác je prijatie zákona č. 390/2019 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1. októbra 2020 upravil rozsah zapisovaných subjektov, zaviedli sa nové pravidlá pre likvidáciu obchodných spoločností a družstva, ako aj sa precizovala právna úprava dodatočnej likvidácie. Upravil sa osobitný proces zrušenia obchodnej spoločnosti a družstva a následný proces výmazu so zabezpečením dostatočnej doby na odstránenie nedostatkov, pre ktorý by obchodná spoločnosť alebo družstvo mohla byť vymazaná z obchodného registra.

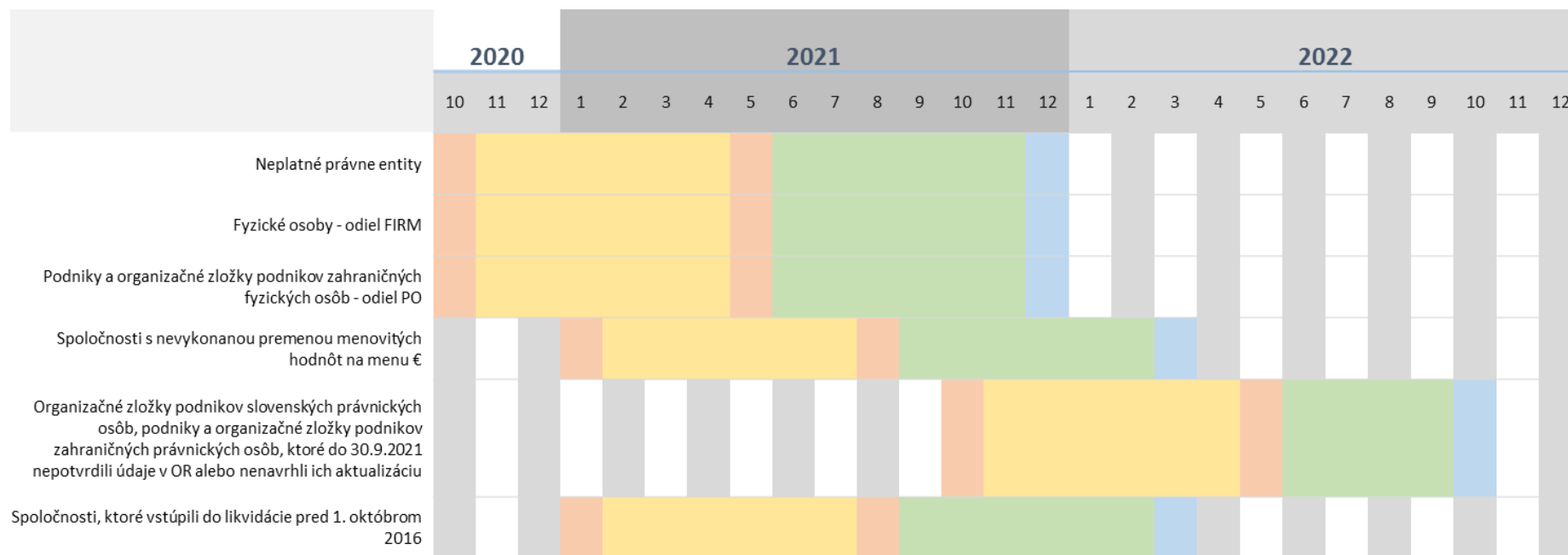
Ministerstvo spolu s registrovými súdmi na základe vyššie uvedených procesov **(automatizovaným spôsobom) vymaže z obchodného registra zapísané osoby podľa nasledujúcich zoznamov:**

¹⁴ Dostupné na internete: <https://www.slovensko.sk/sk/eidas/information-about-login-via-ei>.

- 1. Zoznam - osoby, ktoré sa podľa zákona č. 390/2019 Z. z. do obchodného registra nezapisujú, a to osoby, ku ktorých zápisu do obchodného registra došlo podľa právnej úpravy účinnej od 1. januára 2002 a ktoré sa v obchodnom registri vedú podľa § 768 ods. 1 (oddiel Pšn),
- 2. zoznam - fyzické osoby (oddiel FIRM),
- 3. zoznam - podniky a organizačné zložky podnikov zahraničných fyzických osôb (oddiel Po),
- 4. zoznam - osoby, ktoré vstúpili do likvidácie pred 1. júlom 2016 a predpokladá sa ich úpadosť z dôvodu, že likvidátor najneskôr do 31. decembra 2020 neuloží do zbierky listín zoznam majetku (vyhotovený podľa ObZ v znení účinnom od 1. októbra 2020, podľa stavu majetku zisteného do 30. septembra 2020),
- 5. zoznam – osoby, ktoré si nesplnili povinnosť premeny menovitej hodnoty vkladov a menovitej hodnoty základného imania zo slovenskej meny na euro podľa osobitných predpisov ani do 1. decembra 2020,
- 6. zoznam - podniky zahraničných právnických osôb, organizačné zložky podnikov zahraničných právnických osôb, organizačné zložky podnikov slovenských právnických osôb, ktoré do 30. septembra 2021 nepotvrdia zapísané údaje v obchodnom registri podľa osobitného zákona alebo nenavrhnú zmenu zapísaných údajov v obchodnom registri podľa osobitného zákona (*vyhláška MS SR č. 24/2020 Z. z. ktorou sa ustanovuje vzor tlačiva na podanie návrhu na zápis, ktorým sa potvrdia zapísané údaje o podniku zahraničnej právnickej osoby, organizačnej zložke podniku zahraničnej právnickej osoby a o organizačnej zložke podniku slovenskej právnickej osoby v obchodnom registri*)

Harmonogram plánovaných činností v rámci výmazu zapísaných osôb vo vyššie uvedených zoznamoch je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1

úloha MSSR	Vytvorenie zoznamu spoločností na výmaz
úloha MSSR	Zverejnenie oznámenia v obchodnom vestníku
úloha - registrové súdy	Čistenie OR - výmaz spoločností
úloha MSSR	Ukončenie úlohy, kontrolné reporty

2.4 Elektronizácia procesov súvisiacich s registráciou údajov v obchodnom registri zavedením výlučnej elektronickej podoby podávania návrhov na zápis, zmenu a výmaz údajov z obchodného registra na súd a elektronickej podoby podávania námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu údajov do obchodného registra

Elektronické služby obchodného registra sa používajú v praxi už niekoľko rokov, pričom ministerstvo nezaznamenáva zásadnejšie technické problémy spojené s prevádzkou týchto služieb. Elektronický spôsob podávania návrhov do obchodného registra v ostatných rokoch využívala značná časť zapísaných subjektov (najmä pri tzv. prvozápisoch malo v rokoch 2017-2020 podávanie návrhov do obchodného registra v listinnej podobe klesajúcu tendenciu).

Elektronický spôsob podávania návrhov do obchodného registra v zásade zjednodušoval viaceré procesy na strane súdov, ako aj prácu s listinami, ktoré sa prikladajú ako prílohy k tomuto návrhu do obchodného registra.

Na základe uvedeného, zákonom č. 390/2019 Z. z. sa s účinnosťou od 1. októbra 2020 zaviedlo výlučne elektronické podávanie návrhov do obchodného registra prostredníctvom na to určeného elektronického formulára zverejneného na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy alebo špecializovaného portálu. Podávanie návrhov do obchodného registra v listinnej (papierovej) podobe už po tomto dátume nie je možné. Naďalej však zostáva možnosť podania návrhu na zápis údajov do obchodného registra a návrhu na zápis zmeny zapísaných údajov o predmete podnikania alebo činnosti, ktorá sa preukazuje živnostenským oprávnením prostredníctvom okresného úradu, ktorý plní úlohy jednotného kontaktného miesta.

Vzhľadom na podávanie návrhov do obchodného registra na registrový súd od 1. októbra 2020 výlučne elektronickými prostriedkami došlo aj k úprave procesu podávania námietok proti odmietnutiu vykonania zápisu už iba výlučne elektronickým spôsobom prostredníctvom na to určeného formulára zverejneného na webovom sídle ústredného portálu verejnej správy alebo špecializovaného portálu.

V súvislosti s elektronickým podávaním návrhov do obchodného registra na registrový súd sa za účelom zefektívnenia spracovania súdneho poplatku zaviedla od 15. júla 2020 možnosť jeho uhradenia online, platobnou kartou z elektronickej schránky zriadenej na www.slovensko.sk. Pri uskutočnení platby platobnou kartou sa informácia o úhrade súdneho poplatku dostane na registrový súd bezprostredne po jeho uhradení. Oproti platbe bankovým prevodom sa tým proces zrýchlil v priemere o dva pracovné dni.

V súčasnosti sa platenie súdneho poplatku platobnou kartou postupne dostáva do povedomia verejnosti. Podiel platieb súdnych poplatkov za návrhy do obchodného registra

uskutočňovaných platobnou kartou z elektronickej schránky tvorí 23 % z celkového počtu platieb.¹⁵

Navrhuje sa, aby následne po realizácii technických a personálnych požiadaviek súvisiacich so zavedením možnosti podávania návrhov do obchodného registra externému registrátorovi, osoby, ktoré nebudú môcť alebo chcieť komunikovať s registrovým súdom elektronicky, budú môcť podať návrh do obchodného registra osobne u externého registrátora.

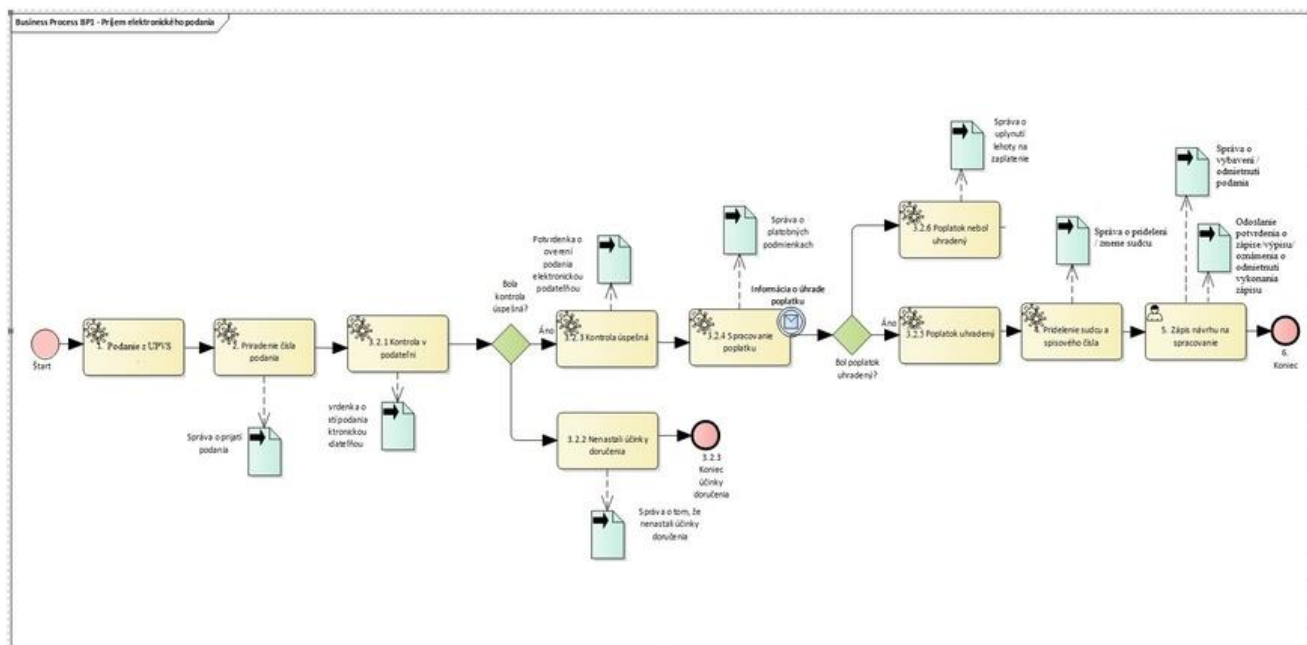
V rámci realizácie opatrení na vytvorenie nového informačného systému obchodného registra, sa predpokladá zavedenie elektronických formulárov s kontrolou údajov navrhovaných na zápis alebo zmenu oproti údajom uvedeným v iných (najmä referenčných) registroch, čím sa do budúcnosti automatizovane predíde nezrovnalostiam v údajoch v informačných systémoch verejnej správy. Jednoznačnosť zapísaných údajov a ich stotožnenie s konkrétnou osobou zapísanou v určitom právnom postavení v obchodnom registri, umožní referencovanie takto stotožnených údajov, čím sa na strane zapisovaných subjektov zníži administratívna záťaž pri potenciálnych zmenách už zapísaných údajov. Uvedené opatrenie bude spočívať aj v zavedení takého užívateľského prostredia na podávanie elektronických návrhov, ktoré zabezpečí proklientský prístup pri procese ich vyplňania, napríklad vo forme zavedenia integrovaných jednoduchých nápodvedí, príkladov na správne vyplnenie príslušného poľa formulára (napríklad cez určenie, či ide o textové pole alebo o číselný údaj s uvedením potrebného počtu znakov) či predvyplnenia údajov tam, kde to bude technicky možné. Uvedené opatrenie bude spočívať aj v zavedení číselníkových hodnôt a v minimalizovaní voľných polí, tak, aby navrhovateľovi bolo vždy zrejmé, na čo je dané pole formulára určené. Navrhovateľ bude v zmysle jednotného dizajnu manuálu elektronických služieb verejnej správy navádzaný na vyplnenie príslušného formulára jednoduchými otázkami a postupnými krokmi s upozorneniami na chýbajúce alebo nesprávne údaje.

Elektronické formuláre predpokladajú aj efektívnu a bezproblémovú integráciu s príslušnými registrami (referenčnými alebo zdrojovými), čo umožní preberanie údajov, ktoré už sú v informačných systémoch verejnej správy k dispozícii, čím sa výrazne zníži chybovosť zapisovaných údajov, ktoré môžu vznikať najmä pri ich manuálnom prepisovaní alebo opätovnom deklarovaní.

¹⁵ Podiel platieb súdnych poplatkov za návrhy do obchodného registra uskutočňovaných platobnou kartou z elektronickej schránky k celkovému počtu platieb, aktuálny k mesiacu máj 2021.

Obrázok č. 1

Popis procesu elektronického spracovania elektronického návrhu

2.5 Elektronizácia zbierky listín

V súlade s ustanovením § 12 ods. 2 zákona o obchodnom registri, zbierka listín sa do 30. septembra 2020 viedla duálne v listinnej forme a v elektronickej forme. Od 1. októbra 2020 sa zákonom č. 390/2019 Z. z. zaviedla vo vzťahu k vedeniu zbierky listín zmena, podľa ktorej sa zbierka listín vedie v elektronickej forme, ak tento zákon neustanovuje inak.

V zmysle novej právnej úpravy (zákon č. 390/2019 Z. z.), registrový súd môže aj po 30. septembri 2020 viesť zbierku listín v listinnej forme, a to v rozsahu listín uložených v zbierke listín, ktoré neboli do 30. septembra 2020 registrovým súdom prevedené z listinnej podoby do elektronickej podoby. Listiny predložené registrovému súdu od 1. októbra 2020 v listinnej podobe, ak ich povaha alebo veľkosť neumožňuje ich podanie v elektronickej podobe, registrový súd prevedie z listinnej podoby do elektronickej podoby, pričom ustanovenia osobitného zákona o zaručenej konverzii sa na postup registrového súdu nepoužijú. Zároveň v súlade so súčasnou právnou úpravou, registrové súdy nemajú povinnosť viesť v elektronickej podobe tie listiny, ktoré im predložené v listinnej podobe do 31. júla 2007.

V súčasnosti je v zbierke listín uložených viac ako 5 951 374 listín¹⁶ týkajúcich sa zapísaných subjektov vrátane vymazaných obchodných spoločností. Z uvedených listín tvorí skupina listín, ktoré boli podané na registrový súd v elektronickej podobe, množinu o veľkosti 3 255 949 listín.¹⁶ Z celkového počtu uložených listín, ktoré boli podané na registrový súd v listinnej podobe, už bolo priebežne zdigitalizovaných (prevedených do elektronickej podoby) 1 522 127 listín.¹⁶ V zbierke listín naďalej zostáva 1 173 170 listín iba v listinnej podobe.

V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že v hľadiska potreby praxe, listiny vymazaných spoločností, ktoré sú na súde uložené v listinnej podobe, nie je nevyhnutné previesť do elektronickej podoby v rámci prvotnej digitalizácie zbierky listín. Javí sa však ako vhodné prevádzať listiny vymazaných spoločností do elektronickej podoby priebežne, a to v prípade, ak žiadateľ požiada o vydanie elektronickej podoby uloženej listiny týkajúcej sa vymazanej spoločnosti. Taktiež je vhodné zvážiť potrebu digitalizácie listín tých spoločností, ktoré sa v zmysle právnej úpravy v Obchodnom zákonníku (§768s) budú vymazávať z obchodného registra.

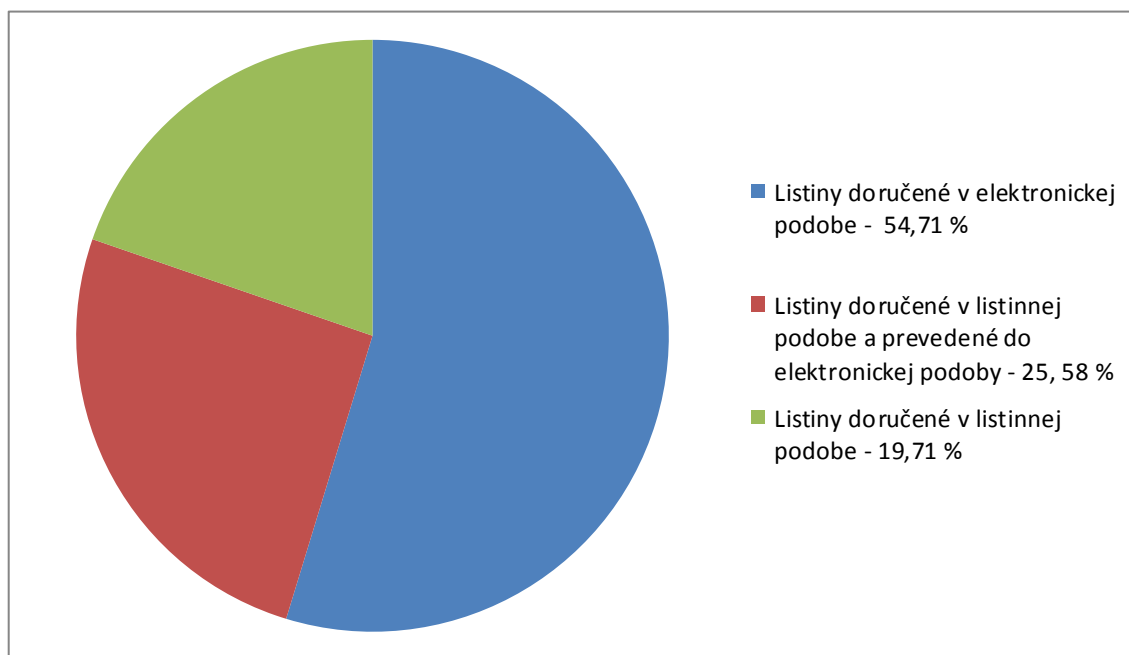
Na základe vyššie uvedeného boli registrové súdy dožiadané o poskytnutie aktuálnych informácií o počte listín uložených v zbierke listí iba v listinnej podobe bez ich prevedenia do elektronickej podoby, ktoré sa týkajú spoločností, pri ktorých sa z hľadiska požiadaviek praxe nejaví okamžitá nutnosť ich prevedenia do elektronickej podoby. Na základe tohto zisťovania, v zbierke listín je uložených 144 717 listín¹⁷ „živých spoločností“ predložených registrovým súdom po 31. júli 2007 v listinnej podobe.

Za účelom dosiahnutia efektívneho fungovania obchodného registra a vo vzťahu k elektronizácii procesov podávania návrhov do obchodného registra, sa aj naďalej javí ako potrebné zabezpečiť, aby zbierka listín bola vo svojej budúcej existencii v digitálnej (elektronickej) podobe.

¹⁶ Informácia z informačného systému obchodného registra Corwin aktuálna k 20. 10. 2020. Uvedené čísla predstavujú počet listín uložených v zbierke listín, pričom každá listina môže mať ľubovoľný počet strán. Informačný systém obchodného registra Corwin nedisponuje informáciou o počte strán každej uloženej listiny.

¹⁷ Informácia na základe dožiadania registrových súdov a údajov z informačného systému obchodného registra Corwin aktuálna k 28. 4. 2021.

Obrázok č. 2
Miera digitalizácie listín¹⁸

Za účelom relevantného vyhodnotenia hospodárnosti a efektívnosti možných riešení ukladania listín uložených v zbierke listín a nožnej digitalizácie zbierky listín bola v rámci projektu obchodného registra a opatrení na zlepšenie fungovania obchodného registra vypracovaná Ekonomicko-komparatívna analýza. Na základe údajov od registrových súdov a súčasne údajov o počte listín uložených v zbierke listín z informačného systému obchodného registra Corwin, táto analýza vyhodnocovala možnosti digitalizácie zbierky listín, ako aj náklady súvisiace s uskladnením aktuálnych listín v listinnej podobe tradičným spôsobom.

Prvý scenár, ktorý prichádzal do úvahy, bolo zachovanie súčasného stavu, t. j. pracovníci súdov aj naďalej spätne digitalizovali listiny. Pri súčasnom stave ľudských zdrojov a techniky sa trvanie tohto scenáru odhadovalo na najmenej 2 roky do dosiahnutia 100 % spracovanosti. Za predpokladu intenzívnej súčinnosti súdov existovala pravdepodobnosť úspešnosti tejto možnosti do nasadenia nového informačného systému obchodného registra, okrem registrového súdu v Bratislave, kde je vzhľadom na počet zapisovaných subjektov najväčšie množstvo nezdigitalizovaných listín.

¹⁸ Informácia z informačného systému obchodného registra Corwin o uložených listinách v zbierke listín aktuálna k 20. 10. 2020. Uvedené čísla predstavujú vzájomný pomer listín podaných v elektronickej podobe s listinami, ktoré boli podané v listinnej podobe a v súčasnosti sú už zdigitalizované s listinami podanými v listinnej podobe, ktoré ešte nie sú zdigitalizované. Každá listina môže mať ľubovoľný počet strán. Informačný systém obchodného registra Corwin nedisponuje informáciou o počte strán každej uloženej listiny.

Za účelom získania reálneho odhadu potrebného času na digitalizovanie listín, ktoré sú v zbierke listín len v listinnej podobe bolo v spolupráci s Okresným súdom v Trenčíne vykonané snímkovanie dňa, za účelom zistenia objemu listín, ktoré interný pracovník dokáže zdigitalizovať (zoskenovať) počas určeného časového okna. Snímkovanie sa robilo počas troch pracovných dní, kedy pri celkovom čase skenovania (vrátane obvyklých činností) 6 hodín 12 minút interný pracovník dokázal zoskenovať 3 377 strán formátu A4.

V druhom scenári sa zvažovala digitalizácia všetkých doteraz nezdigitalizovaných listín externými zdrojmi. Prieskumom trhu významných odborných firiem pre profesionálnu digitalizáciu listín realizovaným v roku 2017 sa odhadovalo, že digitalizácia listín profesionálnym postupom by predstavovala náklad na úrovni 500 tisíc eur. Uvedený náklad zahŕňal obojstranné čiernobiele skenovanie, 300 bodov na palec (DPI) do odporúčaného formátu PDF-1/A, so 100 % kontrolou kvality skenu a 96 % presnosťou vyťažovania dát (ak je to potrebné). Pri aplikácii tohto scenára by vznikla úplná, konzistentná báza dát pre migráciu do nového informačného systému obchodného registra. Autenticita listín zdigitalizovaných externými zdrojmi sa v tejto alternatíve mala zabezpečiť internými pracovníkmi registrových súdov, ktorí by porovnávali dokumenty v elektronickej podobe s originálnymi predlohami. Pri tomto scenári bolo potrebné vykonať legislatívnu úpravu súvisiacu so zaručenou konverziou dokumentov v elektronickej podobe. Ak by sa vykonávala zaručená konverzia v zmysle príslušnej právnej úpravy, celkové náklady by sa podľa odhadov z roku 2017 navýšili o sumu vo výške 381 tisíc eur.

Tretí scenár počítal so spracovaním listín v externom prostredí externými zdrojmi. Tento scenár predstavoval náklady uvedené v druhom scenári navýšené o náklady spojené s presunom do externého prostredia a o náklady na potrebný priestor pre archív. Výhoda tohto scenára spočívala v použití externých zdrojov, čím by sa odbremenili interní pracovníci registrových súdov, v rýchlosti zabezpečenia digitalizácie zbierky listín, ako aj v uvoľnení priestorov registrových súdov potrebných na uloženie listín v zbierke listín. Ak by sa listiny prevádzali do centrálného archívu (externé prostredie), celkové náklady na prevoz všetkých evidovaných listín v listinnej podobe vrátane listín vymazaných obchodných spoločností by podľa odhadov z roku 2017 predstavovali náklady na úrovni 10 tisíc eur za jednorazovú prepravu, vrátane ich balenia, naloženia a následného vyloženia.

Pri realizácii opatrení za zlepšenie fungovania obchodného registra sa vzhľadom na stav digitalizácie listín na jednotlivých registrových súdoch, ako aj na rozdielne personálne obsadenie zbierky listín alebo rozdielne materiálno-technické vybavenie úseku zbierky listín, zvolil kombinovaný scenár spracovania listín uložených v zbierke listín. Na siedmich registrových súdoch sa dočasne navýšil počet pracovníkov na úseku zbierky listín v pozícii súdneho tajomníka, resp. asistenta, ktorých pracovná náplň bola zameraná výlučne na zabezpečenie procesu digitalizácie uložených listín v zbierke listín. V súčasnosti sa na siedmich registrových súdoch postupne približujú k dosiahnutia stavu úplnej digitalizácie listín, pri ktorých je povinnosť ich viesť v elektronickej podobe.

Na registrovom súde v Bratislave sa digitalizácia zbierky listín mala riešiť individuálne, nakoľko vzhľadom na veľké množstvo doteraz ešte nezdigitalizovaných listín (549 084 všetkých nezdigitalizovaných listín, z toho 101 614 nezdigitalizovaných listín¹⁶ „živých spoločností“ predložených registrovému súdu po 31. júli 2007 v listinnej podobe) by ani značné navýšenie interných pracovníkov nepredstavovalo efektívne riešenie. Pre tento registrový súd sa navrhovalo postupovať podľa druhého scenára, kde by digitalizáciu zabezpečovali externí pracovníci v prostredí registrového súdu.

Obchodný úsek Okresného súdu v Bratislave, vrátane úseku obchodného registra, sa presťahoval do nových priestorov na Medenej ulici v Bratislave. V novej budove súdu bol zabezpečený dostatočný priestor pre ukladanie listín uložených v zbierke listín, ako aj priestor pre ukladanie registrových spisov. V súvislosti so sťahovaním do nových priestorov, časovou náročnosťou spojenou s prenesením jednotlivých spisov, ako aj vo vzťahu s vyťažením registrového súdu v spojitosti s plnením úloh vyplývajúcich z právnych predpisov Európskej únie – zapisovaniu údajov o konečných užívateľov výhod do obchodného registra, opatrenie na digitalizáciu listín uložených v zbierke listín v listinnej podobe realizované nebolo. Za účelom efektívneho fungovania obchodného registra sa navrhuje pokračovať v navrhovanom scenári digitalizácie zbierky listín na registrovom súde v Bratislave externými zdrojmi.

2.6 Efektívnejšie prepojenie obchodného registra s referenčnými registrami ako predpoklad pre právnu záväznosť údajov o zapísaných osobách na internete

Obchodný register je jedným zo zdrojových registrov údajov v Slovenskej republike pre referenčné registre, a to najmä pre register právnických osôb. Ako najvýznamnejší problém pre zapisované osoby, ktorými sú najmä podnikatelia, sa javí dodatočná administratívna záťaž spočívajúca v opätovnej registrácii určitých skutočností vo viacerých registroch. Ak napr. podnikateľ zapísaný v živnostenskom registri získa ďalšie živnostenské oprávnenie, spravidla je nevyhnutné, aby tento údaj dal zapísať do obchodného registra ďalším návrhom do obchodného registra podaným súdu. Taktiež pre zapisované osoby môže byť dodatočnou administratívnou záťažou aj okolnosť súvisiaca so zmenou priezviska spoločníka napr. v spoločnosti s ručením obmedzeným. Konkrétne, ak spoločníčka spoločnosti s ručením obmedzeným uzavrie manželstvo a zmení si priezvisko, zapísanej osobe nezostane nič iné, ako dať tento údaj zapísať návrhom do obchodného registra podaným súdu.

Moderné informačné technológie by mali byť pripravené na prípady opakovaného dokladania alebo preukazovania určitých skutočností rôznym orgánom, mali by tak eliminovať a vytvoriť efektívnejšiu interkonektivitu zdrojových registrov s referenčnými registrami na tej úrovni, že odpadne viacero obdobných administratívnych záťaží spojených s nevyhnutnosťou viacnásobnej registrácie údajov na viacerých miestach. Táto interkonektivita spolu s opatreniami zameranými na odstránenie chybovosti už zapísaných údajov tiež vytvorí predpoklad na to, aby údaje zverejnené v obchodnom registri na internete boli právne

záväzné. Inak povedané, ak si zapísaná osoba alebo tretia osoba vyhladá údaje o zapísanej osobe na webových stránkach obchodného registra na internete (webovom sídle ministerstva),² bude sa môcť na ne spoľahnúť ako na záväzný právny stav (tzv. materiálna publicita). Z uvedeného bude vychádzať aj nová právna úprava, v zmysle ktorej údaje obchodného registra budú sprístupnené na nahliadanie na webovom sídle ministerstva bezplatne a budú použiteľné pre právne účely. Účinky spojené s materiálnou publicitou sa teda budú viazať na sprístupnenie zapísaných údajov na webovom sídle ministerstva.

Za týmto účelom je však potrebné vykonať analýzu zameranú na zosumarizovanie zapísaných údajov, ktoré by bolo možné aktualizovať v automatizovanom režime bez nevyhnutnosti zapísanej osoby navrhovať ich zmenu podaním návrhu do obchodného registra. Táto analýza je nevyhnutná najmä z toho dôvodu, že týmto sa do určitej miery mení filozofia obchodného registra, ktorý je historicky najmä odrazom obsahu listín, ktoré sú o zapísanej osobe uložené v zbierke listín. V novom filozofickom nastavení by obchodný register mal odrážať nielen obsah zbierky listín, ale aj údaje v referenčných registroch.

Nevyhnutným predpokladom pre realizáciu tohto opatrenia je prijatie potrebných legislatívnych úprav zmeny zapisovaných údajov do obchodného registra, ako aj vytvorenie nového informačného systému obchodného registra.

2.7 Odbremenenie registrových súdov od registračnej agendy presunom jej významnej časti na externých registrátorov

Do obchodného registra sa s účinnosťou od 1. októbra 2020 zapisujú obchodné spoločnosti, družstvá, právnické osoby založené podľa práva Európskej únie, právnické osoby zriadené zákonom alebo na základe zákona, ak osobitný zákon ustanovuje, že sa zapisujú do obchodného registra, štátne podniky, organizačné zložky podnikov slovenských právnických osôb a podniky zahraničných právnických osôb a organizačné zložky podnikov zahraničných právnických osôb. Obchodný register je tak pre niektoré právnické osoby sčasti „matrikou“, keďže vznikajú zápisom do obchodného registra, a sčasti je len deklaratórnym registrom zapísaných údajov.

V Slovenskej republike je vedenie obchodného registra a registrácia údajov do neho v súčasnosti zverená výlučne registrovým súdom.¹⁹ To však nie je pravidlom vo všetkých krajinách OECD, keďže v niektorých krajinách je vedenie obchodného registra zverené iným štátnym inštitúciám, komorám alebo iným subjektom, ktoré je možné označiť spoločným pomenovaním „externý registrátor“. Najmarkantnejšie možno pozorovať presun agendy obchodného registra zo súdov na externých registrátorov v Českej republike, kde je zavedený dualistický systém, pri ktorom registráciu údajov v obchodnom registri vykonávajú súdy a notári. Obdobne takýto odklon možno badať napr. aj v Španielsku, kde notár po schválení príslušných dokumentov zástupcami obchodnej spoločností, obchodnú spoločnosť

¹⁹ § 279 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku.

zaregistruje na daňový úrad a následne ju registruje v španielskom ekvivalente obchodného registra (Registro Mercantil).²⁰

Vedenie obchodného registra registrovým súdom a výlučná právomoc súdu na zapisovanie a zmenu údajov v tomto registri prináša podnikateľskému sektoru prirodzene viacero pozitív, avšak aj viacero negatív. Časť negatívnych skutočností, ktoré paradoxne nie sú na prvý pohľad viditeľné, je možné pozorovať napr. v nevyhnutnosti vyčlenenia značnej časti kapacít súdov na výkon takejto nesporevej agendy. Najmä po analýze zahraničných skúsenosti s vedením obchodných registrov a posúdení možnosti externalizovania, sa ako vhodné pre zefektívnenie funkčnosti obchodného registra javí možnosť vykonávania časti nesporevej agendy nielen súdom, ale aj tzv. externým registrátorom.

Za účelom zistenia vhodného subjektu na vykonávanie zápisov do obchodného registra, ktorý bude pôsobiť v pozícii externého registrátora, ministerstvo v spolupráci so strategickou pracovnou skupinou vypracovalo analýzu s názvom „Analýza subjektov pre externé zápisy do Obchodného registra“ (ďalej len „analýza“).²¹

V analýze boli subjekty, ktoré prichádzali do úvahy ako externí registrátori, podrobení hodnotiacim kritériám ich vhodnosti a pripravenosti na potenciálne vykonávanie časti nesporevej agendy v pozícii externého registrátora. V súlade s analýzou boli medzi tieto subjekty zaradení notári, advokáti, jednotné kontaktné miesta, integrované obslužné miesta, súdni exekútori a správcovia konkurznej podstaty. Za účelom získania objektívnych údajov bol v rámci analýzy skúmaný aj variant zachovania registrových súdov, resp. kombinácia ich pôsobenia spolu s externým registrátorom, ako aj zváženie vytvorenia nového subjektu, ktorý by vykonával registračnú činnosť.

Vo výsledku analýza dospela k záveru, že pri zvážení možnosti zachovania kontinuity v oblasti obchodného registra, ale na druhej strane aj dosiahnutia zvýšenia komfortu zapisovaných subjektov a splnenia požiadaviek vyplývajúcich z hodnotenia analýzy *Doing Business*, sa ako najadekvátnejšie **riešenie registrácie do obchodného registra javilo kombinácia zachovania registrového súdu a možnosti vykonávania časti agendy týkajúcej sa zápisov do obchodného registra externým registrátorom.**²² Pre zapisované subjekty by registrácia externým registrátorom bola len ďalšou možnosťou pri zachovaní spôsobu podávania návrhov do obchodného registra aj prostredníctvom registrového súdu.

Za účelom zabezpečenia čo najefektívnejšieho spôsobu registrácie zapisovaných subjektov **sa pri určení externého registrátora javí ako vhodné využitie** záverov analýzy, ktorá za externého registrátora určila **notárov**, v spojení so zapojením **advokátov** - právnej profesie, ktorá má skúsenosti s korporátnou agendou týkajúcou sa zapisovaných subjektov.

²⁰ Dostupné na internete: <<http://movetomalagaspain.com/starting-a-business-in-spain/>>.

²¹ Dostupné na internete: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/22797/1>.

²² Analýza predpokladá notára ako najvhodnejšieho externého registrátora; advokát ako externý registrátor je porovnateľne vhodný, avšak z dôvodu prvotne odmietavého postoja Slovenskej advokátskej komory sa s advokátmi v pozícii externého registrátora neuvažovalo.

Zavedenie externých registrátorov predpokladá prijatie príslušnej právnej úpravy, ktorá priamo súvisí s vytvorením nového informačného systému obchodného registra. Pri úvahe o konkrétnom budúcom legislatívnom riešení právneho postavenia notárov a advokátov ako externých registrátorov, budú vzaté do úvahy pravidlá pre vylúčenie konfliktu záujmov, ktoré by mohli potenciálne ohrozovať nezávislosť výkonu funkcie externého registrátora, či už notára alebo advokáta. Úprava jednotných pravidiel pre vylúčenie z možnosti vykonania registrácie (v prípade konfliktu záujmov), ako aj úprava pravidiel pre posudzovanie spriaznených osôb externého registrátora, budú predmetom novej právnej úpravy. Najvhodnejším podkladovým modelom pre riešenie konfliktu záujmov sa javí súčasná regulácia výkonu činnosti správcov v insolvenčných konaniach. Za účelom zabezpečenia cieľa eliminácie pokútnictva a za účelom dosiahnutia ochrany zapísaných osôb a tretích osôb, sa spôsobilým dokumentom na registráciu vykonávanú notárom či advokátom v pozícii externého registrátora, budú považovať dokumenty autorizované externým registrátorom alebo zdrojový alebo referenčný údaj získaný z informačného systému, o ktorých pravdivosti nie je dôvod pochybovať, ktorý zákon alebo osobitný predpis predpokladá pre prvozápis osoby, zmenu zápisu alebo na výmaz osoby alebo preverenie pravdivosti zapisovaných údajov podľa zákona, ako aj zavedenie pravidla, podľa ktorého externým registrátorom môže byť iba osoba zapísaná v zozname externých registrátorov a možnosť vykonávania registrácie iba vo vzťahu ku konkrétnym subjektom (klientom externého registrátora, ktorí budú vedení v zozname externých registrátorov). Predmetom novej právnej úpravy bude aj nastavenie pravidiel pre externého registrátora vo vzťahu k charakteru registračnej činnosti, k zavedeniu povinného poistenia či úpravy zodpovednosti externého registrátora za výkon registračnej činnosti.

Pri zavádzaní inštitútu externého registrátora sa javí ako vhodné vychádzať zo skúseností s podávaním návrhov do obchodného registra prostredníctvom okresného úradu, ktorý plní úlohy jednotného kontaktného miesta (ďalej len „JKM“). JKM zabezpečí doručenie návrhu do obchodného registra a jeho príloh registrovému súdu elektronickými prostriedkami. Pri zavedení takéhoto spôsobu podávania návrhu do obchodného registra bolo možné v prvej fáze od roku 2010²³ podávať iba návrhy na zápis údajov do obchodného registra, tzv. prvozápisy. Až následne, po zapracovaní všetkých funkcionalít a ustálení spolupráce s registrovými súdmi, s účinnosťou od 1. októbra 2020 je možné prostredníctvom JKM podávať aj návrh na zápis zmeny zapísaných údajov o predmete podnikania alebo činnosti, ktorá sa preukazuje živnostenským oprávnením. Možnosť podávania návrhov prostredníctvom JKM bola zavádzaná postupne a iba v presne vymedzenom rozsahu. Na základe skúseností s vyššie uvedeným podávaním návrhov sa v prvej fáze navrhuje začať registráciu zapisovaných subjektov externými registrátormi v rozsahu prvozápisov zapisovaných subjektov do obchodného registra a postupne prechádzať aj na registráciu návrhov na zápis zmeny zapísaných údajov do obchodného registra. V závislosti od technickej možnosti a pripravenosti informačného systému obchodného registra za zvažuje aj registrácia zapisovaných subjektov externým registrátorom v plnom rozsahu.

²³ Zavedené zákonom č. 136/2010 Z. z. službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.8 Zavedenie novej právnej úpravy registrácie zapisovaných subjektov

V súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky, ako aj so zameraním projektu obchodného registra, ministerstvo pripravuje návrh zákona zameraný na oblasť obchodného registra, ktorý vytvorí právny základ pre zavedenie nových procesov a opatrení, ktoré budú mať výrazný vplyv na efektívnejšie fungovanie obchodného registra, najmä vo vzťahu k zabezpečeniu proklientského prístupu pri procese registrácie, zefektívnenia preverovania totožnosti obchodných mien, ktoré sa navrhujú zapísať,²⁴ zavedeniu nových formulárov s príslušnými funkcionalitami a nápovedami, ktoré uľahčia ich vyplňanie, napojeniu na dostupné referenčné registre za účelom stotožňovania osôb zapísaných v určitom právnom postavení v obchodnom registri a následnom referencovaní takto stotožnených údajov, čím sa na strane zapisovaných subjektov zníži administratívna záťaž pri potenciálnych zmenách už zapísaných údajov, či vo vzťahu k zavedeniu externých registrátorov. Ministerstvo zvažuje najmä zavedenie nasledujúcich procesov či opatrení:

1. Zavedenie identifikátora zapísaného údaj/identifikátora uloženého dokumentu

Všeobecné ciele návrhu : Transparentnosť, právna istota

Konkrétne ciele návrhu: Strojová spracovateľnosť údajov

Základné predpoklady návrhu:

- Obchodný register je štruktúrovaný sumár zapísaných, zákonom stanovených, údajov vyplývajúcich zo zakladajúcich dokumentov zapisovaných osôb (spoločenská zmluva SZ), iných dokumentov zapísaných osôb (uznesenie valného zhromaždenia VZ, ktoré nie je zmenou SZ), údajov vyplývajúcich z iných skutočností (IČO) a z referenčných registrov (RFO, RA, RPO).
- Počet typov zapisovaných údajov je možné určiť; zavedenie číselníka (nummerus clausus).
- Každému (abstraktnému) typu zapisovaného údaj/uloženého dokumentu možno priradiť vopred určené (abstraktné) vlastnosti, najmä:
 - a) *či údaj má číselníkovú hodnotu,*
 - b) *či údaj môže byť počas trvania zápisu zapísanej osoby vymazaný,*

²⁴ Možnosť zapracovania zamedzenia zápisu obchodného mena do obchodného registra subjektom, ktorých obchodné názvy obsahujú špekulatívne názvy viažuce sa k existujúcim subjektom (napr. banka), avšak iba v rozsahu, kde to bude jednoznačne určiteľné. Otázka zameniteľnosti obchodného mena je sporovou otázkou a nemôže byť riešená registračným systémom v rámci konaní obchodného registra. Osobitne sa zväží právna úprava zákazu označenia webových sídel, súkromných evidencií a informačných systémov, ktoré by mohli uviesť iné osoby do omylu, že ide o informačný systém obchodného registra, prostredníctvom ktorého sa sprístupňuje elektronická podoba zapísaných údajov alebo uložených dokumentov.

c) z akých dôvodov/na základe akého podkladu môže byť údaj vymazaný/zapísaný,
d) v akom procese môže byť údaj zapísaný.

- Každému (konkrétne) typu zapísaného údajja možno priradiť (konkrétne) vlastnosti resp. identifikátor. Takýto identifikátor (log) je pre transparentnosť a vedenie obchodného registra dôležitý.
- Identifikátor zapísaného údajja môže byť verejne prístupný a má byť strojovo spracovateľný. To umožní tretím osobám sledovať zmeny údajov a zlepšiť tak formálnu publicitu, ako aj materiálnu publicitu obchodného registra ako takého.
- Zo zmenených identifikátorov existuje verejne prístupný „feed“ vyhotovovaný v aktuálnom čase.
- Pre každý typ zapisovaného údajja je vypracovaná metodika identifikátora (to platí rovnako pre dokumenty, uložené v zbierke dokumentov (listín)).²⁵

2. Identifikácia osôb (najmä fyzických osôb) vystupujúcich v určitom postavení pri osobách zapísaných v obchodnom registri

Všeobecné ciele návrhu: Právna istota, zníženie administratívnej záťaže

Konkrétne ciele návrhu: Strojová spracovateľnosť údajov

Základné predpoklady návrhu:

- Súčasťou zápisov do obchodného registra sú aj hodnoty údajov z iných registrov. Ide najmä o personálne registre fyzických osôb, či právnických osôb a o register adries.
- Pre právnu istotu je vhodné čo najviac usilovať o to, aby každý údaj, ktorý je zdrojovo evidovaný v inom verejnom registri, bol referencovaný tak, aby nedochádzalo k rozdielnosti hodnôt zapísaných údajov. Inak povedané, fyzickú osobu vedenú v Registri fyzických osôb je možné zapísať do obchodného registra len spôsobom a s údajmi, s ktorými je vedená v Registri fyzických osôb.
- Overenie identity zahraničných osôb je možné. V súčasnosti je identifikácia zahraničných osôb komplikovaná. Je však podstatná pre zabránenie praniu špinavých peňazí, ale aj pre jednoznačné overenie ich existencie, spôsobilosti na právne úkony a pod.

²⁵ Príklad metodiky:

Zapisovaný údaj: Obchodné meno

Zapísaný údaj: Alfa

Identifikátor zapísaného údajja (ID) : 17 555 162 72 SRO RE S 07022021 07022021 NZ1567 A15 152

Legenda:

17 555 162 – identifikačné číslo zapísanej osoby

72 – základný identifikátor údajja zapisovaného do OR pre SRO (obchodné meno)

SRO – typ zapísanej osoby

RE – údaj vznikol v tzv. registračnom konaní (nie v inom procese)

S – údaj zapísal súd (t.j. nie externý registrátor)

07022021 – dátum zápisu údajja

07022021 – dátum účinkov zápisu

NZ – podkladom na vznik údajja bola notárska zápisnica č. 1567 vydaná

A15 152 - notár registračným číslom notára

- Osoby, ktoré majú v obchodnom registri vystupovať v nejakom postavení, by mali byť naviazané na referenčné hodnoty údajov o nich v inom registri. Inak povedané, do obchodného registra by nemalo byť možné zapísať osobu, pri ktorej existuje pochybnosť o jej existencii. Na tento účel je potrebné využiť štruktúry eIDAS a taktiež skúsenosti s identifikáciou cudzincov z iných členských krajín (najmä z Estónska).

3. Zapisovanie údajov do obchodného registra „on the fly“ - do 24 hodín

Všeobecné ciele návrhu: Transparentnosť, právna istota

Konkrétne ciele návrhu: Zrýchlenie procesov zverejnenia aktuálnych údajov

Základné predpoklady a východiská návrhu:

- Väčšina právnych skutočností podliehajúcich registrácii vzniká mimo obchodného registra - zápisy do obchodného registra sú zväčša deklaratórne.
- Voči tretím osobám nie je v súčasnosti praktické a ani efektívne sa odvolávať na údaje, ktoré nie sú zapísané do obchodného registra.
- Proces zápisu a výmazu údajov je z tohto dôvodu potrebné zrýchliť, pričom je potrebné efektívne využiť zdroje, ktoré nie sú v súčasnosti využívané optimálne.
- Rýchlosť spracovania zapisovaných údajov a manažment vykonania zápisu je na ôsmich registrových súdoch rozdielny; na niektorých registrových súdoch sú údaje zapisované bezodkladne, na iných to môže trvať napriek zákonom stanovenej lehote dlhšie obdobie; v dôsledku toho obchodný register neplní svoj účel.
- Nový informačný systém bude nastavený tak, aby tok návrhov mohol byť riadený dynamicky podľa aktuálnej záťaže pracoviska/pracovnísk. Uvedené predpokladá nový systém prerozdeľovania návrhov a novú filozofiu pridelovania spisových značiek.

4. Založenie spoločnosti prostredníctvom vzorov – postupné zavádzanie vzorov

Všeobecné ciele návrhu: Zjednodušenie procesov pre začínajúcich podnikateľov

Konkrétne ciele návrhu: Strojová spracovateľnosť údajov

Základné predpoklady a východiská návrhu:

- Dispozitívna právna úprava v Obchodnom zákonníku (najmä pokiaľ ide o spoločnosť s ručením obmedzením) by mala poskytovať dostatočný základ pre to, aby bolo možné spoločenskú zmluvu/zakladateľskú listinu vyplniť vo formulárovej podobe priamo pri zápise spoločnosti do obchodného registra.
- Súčasťou registračného procesu by mala byť alternatívna možnosť priloženia vlastnej spoločenskej zmluvy (zakladateľskej listiny) vytvorenej zakladateľmi alebo možnosť vyplnenia formulárovej spoločenskej zmluvy (zakladateľskej listiny). Uvedené predpokladá vytvorenie vzoru (template) spoločenskej zmluvy (zakladateľskej listiny).

5. Zapracovanie automatizovaných notifikácií a varovaní v prípade neplnenia zákonom stanovených povinností zapisovaného subjektu v neverejnej časti obchodného registra

Všeobecné ciele návrhu: Dodržiavanie verejnoprávnych povinností

Konkrétne ciele návrhu: Efektívne vymáhanie povinností a čistenie obchodného registra

Základné predpoklady a východiská návrhu:

- Rozsah porušovania povinností, ktoré sú spôsobilé viesť k zrušeniu spoločností, prípadne k udeľovaniu sankcií členom štatutárnych orgánov zapísaných osôb je značný.²⁶
- Proces vynucovania povinností a ukladania sankcií je v súčasnom nastavení bez automatizovaných nástrojov komplikovaný a časovo náročný.
- Informačný systém by mal upozorňovať na porušenie povinností (napr. povinnosť uloženia individuálnej riadnej účtovnej závierky do zbierky listín). Uvedené predpokladá vytvorenie procesov a manažment automatizovaných pravidelných kontrol v informačnom systéme obchodného registra, na základe ktorých by sa generovali (automatizovane/po kontrole súdom) notifikácie a tie sa posielali zapísaným subjektom do elektronickej schránky. Následne po uplynutí príslušných lehôt by sa automatizovane vytvárali procesy zrušenia spoločnosti a vyrubovali sankcie.

Za účelom zjednodušenia procesov, prehľadnosti a transparentnosti sa zvažujú aj ďalšie návrhy a opatrenia, a to najmä

- nové členenie zapisovaných údajov – rozdelenie na zapisované údaje a preberané údaje,
- evidovanie údajov o súvisiacich prebiehajúcich konaniach zapisovaného subjektu,
- zapisovanie údajov o stave zapisovaného subjektu,
- obmedzenie hotovostných operácií pri zakladaní obchodnej spoločnosti, banka ako správca vkladu,
- riešenie procesu založenia obchodnej spoločnosti na jednom mieste - možnosť súčasného zápisu do obchodného registra a oznámenia o začatí podnikania – voľná živnosť,
- umožnenie založenia obchodnej spoločnosti bez vyžadovania vzniku oprávnení či povolení,
- zefektívnenie dostupnosti elektronickej podoby uloženej listiny v zbierke listín.

2.9 Optimalizácia sústavy registrových súdov

V súčasnosti je príslušnosť na vedenie obchodného registra zverená ôsmim registrovým súdom (§ 279 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku), čo zodpovedá dlhodobému právnomu stavu v rámci organizácie registrových súdov. Táto partikularita

²⁶ Uvedené vyplýva zo spolupráce so Štatistickým úradom pri exporte údajov z obchodného registra do Registra právnických osôb.

prináša viacero odlišností v postupoch jednotlivých súdov, čo pre zapísané osoby predstavuje právnu neistotu a nevyhnutnosť ich nastavovania sa na (špecifickú) rozhodovaciu činnosť viacerých súdov. Zlepšenie predvídateľnosti v postupe pri registrácii údajov umožní rozpracovanie opatrenia spočívajúce v znížení počtu registrových súdov.

Vo výsledku zvolené riešenie počtu a umiestnenia (obvodov) registrových súdov sa bude opierať o závery správy vypracovanej ako súčasť projektu „Posilňovanie efektívnosti a kvality slovenského súdneho systému“, ktorého cieľom je podporiť úsilie v súvislosti s pokračujúcimi reformami v oblasti súdnictva a zlepšiť efektívnosť a kvalitu slovenských súdov vypracovanej Európskou komisiou pre efektívnu spravodlivosť (CEPEJ) v intenciách pripravovaného materiálu tzv. „Súdnej mapy“ navrhujúcej zriadenie jedného registrového súdu, ktorá bude ešte predmetom odbornej diskusie.

3. Ďalšie zmeny súvisiace s navrhovanými opatreniami

Cieľom predloženého materiálu je poskytnúť informáciu o základných tézach spracovaných do okruhu deviatich opatrení, zavedením ktorých sa dosiahne efektívnejšie fungovanie súčasného nastavenia obchodného registra, a ktoré sú systémového a prierezového charakteru. V súlade s projektom obchodného registra sa uvažuje o zavedení širšieho rozsahu opatrení na zefektívnenie fungovania registrácie vyplývajúcich z požiadaviek praxe, najmä z požiadaviek podnikateľov, a to napr. zavedenie jednoduchých a intuitívnych formulárov na podávanie návrhov do obchodného registra, možnosť overenia unikátnosti obchodného mena alebo zlepšenie vyhľadávacích funkcií v informačnom systéme obchodného registra. Rovnako budú reflektované aj požiadavky aplikačnej praxe, najmä súdov, s cieľom zjednodušiť procesné pravidlá registrácie údajov o zapísaných osobách v obchodnom registri.

4. Záver

V súlade s Plánom legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky sa predpokladá predloženie návrhov právnej úpravy pokiaľ ide o navrhované opatrenia, ktoré priamo súvisia so zavedením nového informačného systému obchodného registra do 31. decembra 2021 s účinnosťou od 1. januára 2023.